

Misjonsstrategisk hjørne

Det nye misjonsparadigme og konsekvenser for misjonsstrategien

HANS THORE LØVAAS

I forslaget til strategi for Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMM) står det i delmål 1.5: "Arbeide for å formidle *det nye misjonsparadigme, en ny misjonsforståelse.*"

Det nye misjonsparadigme er blitt et begrep som brukes mer og mer i stadig flere sammenhenger. "Det nye misjonsparadigme" høres spennende ut, men hva betyr det?

I norsk misjonsdebatt ble uttrykket tatt i bruk i forlengelsen av utgivelsen av David J. Bosch sin store missiologibok: *Transforming Mission. Paradigm shifts in Theology of Mission*, utgitt i 1991. Bosch sin hovedtese var at det er i ferd med å skje et paradigmeskifte i misjonstenkingen i vår tid.

Et paradigmeskifte kan defineres som et skifte i verdensbilde, tenking og kultur. Paradigme er "a set of beliefs which act as a model for one's sense of reality. This model or belief system will ultimately shape one's actions" eller som Kuhn definerer det: "Den totale konstellasjon av tro, verdier, teknikker, o.s.v. som deles av medlemmene av et gitt samfunn". Et passende ord på norsk kan kanskje være *tideverv*. Tideverv betyr et tidsskifte, en spesiell tidsperiode da den historiske utviklingen tar en ny vending.

Bosch følger den katolske teologen Hans Kung når han inn-deler kristendommens historie i seks hovedparadigmer:

1. Urkristendommens apokalyptiske paradigme
2. Den patristiske periodens hellenistiske paradigme
3. Det middelalderlige romersk-katolske paradigme
4. Det protestantiske reformasjonspadigme
5. Det moderne opplysningstidspadigme
6. Det postmoderne økumeniske paradigme

Bosch mener at disse tidsepokene hver for seg har en spesiell forståelse av kristen misjon. Han mener at vi nå er inne i det postmoderne økumeniske paradigme og skriver i kapittel 6 i boken om hva dette innebærer. Avsnittoverskriftene kan kanskje gi en pekepinn på hva det innebærer:

1. Misjon i en prøvet tid
2. Gjenoppdagelse av den lokale menighets rolle
3. Misjon som Missio Dei
4. Henimot en helhetlig frelse
5. Misjon som kamp for rettferdighet – de to mandatene
6. Evangelisering – mange definisjoner
7. Fra utvikling til frigjøring
8. Enhet i misjon
9. Misjon som en tjeneste for hele Guds folk
10. Dialog og misjon
11. Marginalisert misjon
12. Misjon på mange måter – er alt misjon?

Dette gir bare en antydning av hva som legges i begrepet ”det nye misjonspadigme”. Jeg har ’surfet’ på internett og har funnet frem til en del forskjellig bruk av begrepet. I neste avsnitt vil jeg gi noen henvisninger og antyde hvordan det brukes.

Hovedtrekk i det nye misjonspadigme

I tabellen nedenfor er det satt opp noen hovedtrekk som antyder hvordan misjonstenkning og misjonspraksis har endret seg fra en posisjon til en ny posisjon. Ved å slå opp i noen av de artikler og innlegg som er nevnt i listen over internettreferanser er det mulig å danne seg et bilde av hvordan det nye misjonspadigme har tatt form.

Bevegelse fra denne posisjon	Til denne posisjon	Referanser på Internett der forandringene knyttes til et paradigmeskifte
1. Misjon fra nord og vest	Misjon i stor grad fra sør og øst	www.layman.org/layman/the-layman/1998/january-feb/misions-conference.htm ✓ www.ad2000.org/celebrate/giron.htm www.missionfrontiers.org/1997/0506/mj973.htm www.wheaton.edu/bgc/EMIS/1999/reviewing.htm
2. Utsendte selskaps-misjonærer med økonomisk støtte	Teltmakere og misjon ved lekfolk	www.globalops.org/issue%20-%20New%20millennium.htm www.ifca.org/voice/00Jul-Aug/mathai2.htm
3. Prioritet til evangelisering	Holistisk misjon	www.christianitytoday.com/ct/2001/006/32.109.html tscf.future.easyspace.com/plenarypapers2.html www.wheaton.edu/bgc/EMIS/1999/postmodern.htm
4. "Hver for seg" – tilnærming	'Partnerskap'	www.missionboard.com/media/articles/missions.cfm
5. Langtids-misjonærer	Korttids-misjonærer	www.layman.org/layman/the-layman/1998/january-feb/misions-conference.htm
6. Misjons-selskaper som hoved-aktører	Misjonerende menigheter	www.areopagos.dk/html/dialog/osten-vi-blade/oov3-00/misjon_til_ethvert3-00.htm www.areopagos.dk/html/dialog/osten-vi-blade/oov3-00/leder3-00.htm www.vineyardusa.org/ministries/missions/faq.htm#5 www.sonlife.com/articles/churchagency.html www.baptiststandard.com/1999/11_3/pages/paradigm.html
7. Triumfalistisk erobrer-misjon	Dialogisk medvandrer-misjon	www.kirken.no/miljo/dokumenter/lengsel_km99.pdf
8. Kristne og misjon under beskyttelse av kristne nasjoner og kolonimakter	Kristne og misjon uten beskyttelse i de fleste land	www.worldevangelical.org/persecanalysis.html

I det følgende vil vi gi noen ytterligere kommentarer til de 8 trendene nevnt ovenfor:

1. "Vi tror bestemt at Latin Amerika ikke lenger er en misjonsmark, men en misjonsressurs. Gud har vekket misjonsilden i våre kirker og et nytt misjonsparadigme har overtatt," sa Roldolfo Giron ved årtusenskiftet. Talen finnes på <http://www.ad2000.org/celebrate/giron.htm> og uttrykker en av de viktigste kjennetegnene ved det nye misjonsparadigme, et faktum som får konsekvenser for vår tenkning og praksis i nord m.h.t. utveksling og samarbeid.
2. I en artikkel som heter "Missions for a New Millennium: Catching up with Paul - The Current Global Setting Calls for Lay Missions" på <http://www.globalopps.org/issue%20%20New%20millennium.htm> sier Dave English at giverstøttede profesjonelle misjonærer var kolonialismens, industrisamfunnets og spesialistsamfunnets misjonsparadigme, men at den globale virkelighet nå kaller på et skifte i retning av lekmisjon/teltmakertjeneste.
3. I debatten knyttet til boken *Changing the Mind of Missions: Where Have We Gone Wrong?* av James F. Engel and William A. Dyrness på <http://www.christianitytoday.com/ct/2001/006/32.109.html> leser vi følgende sitat "Engel and Dyrness are correct in their call for a stronger emphasis on discipleship. But they seemingly dismiss as an old, modernistic paradigm any understanding of missions that gives evangelism first priority. The authors, however, say comparatively little about the apostle Paul, whose primary focus was on preaching good news. It's not only what Engel and Dyrness say that causes concern, but what they don't. Advocating their "kingdom paradigm" of mission, they seem unaware how much they sound like the liberals before them, for whom mission is 'everything the church is called to do' - everything, that is, except evangelism. Liberals did not start out that way, for the most part". Det er Stan Gutrie, assosiert nyhetsredaktør i Christianity Today, som hevder dette. Det uttrykker noe av det nye misjonsparadigmets endringstendenser i selve misjonstenkningen.
4. I artikkelen "A Fresh Perspective on Mobilizing the Church" av Larry Reesor i <http://www.Missionboard.com/media/articles/missions.cfm> understrekes det hvordan misjonsorganisasjonene ikke lenger kan eller bør oper-

ere alene hver for seg, men arbeide i partnerskap med Guds menighet både lokalt og globalt: "This will really require a major paradigm shift in the way that mission agencies, denominational or non-denominational, approach their role in the missionary endeavor. The individual missionaries and agencies must see themselves as servants, facilitators, and partners with the local church in the global cause. This paradigm shift will, we believe, enable churches to be more true to the New Testament model, and allow them to be more effective in fulfilling their God-given role as New Testament churches. However, it will also accelerate the missionary endeavor. Missionaries are finding that they can accomplish much more through synergistic partnerships than they could ever do alone".

5. På nettstedet <http://www.layman.org/layman/thelayman/1998/january-feb/misions-conference.htm> finner vi et referat fra en presbyteriansk misjonskonferanse der det sies at det nye misjonsparadigme var et tilbakevendende tema på konferansen. Det sies blant annet at det forrige moderne, opplysningsparadigme var karakterisert av vestlig imperialistisk misjon med "benevolent paternalism". Videre ble det sagt at det nye paradigme karakteriseres av et sett med motsetninger som evangelisering versus sosial rettferdighet, korttidstjeneste versus langtidstjeneste, det å serve hjemmemenighetene versus de oversjøiske partnere, likhet versus forvaltning av makt, lokal versus global misjon, men at alle disse ikke bør sees som motsetninger, men som komplementære størrelser og muligheter.
6. Det er utrolig mange nettsteder som presenterer begrepet "misjonerende menigheter" som den nye hovedaktør for misjon lokalt og internasjonalt. Et av disse er Vineyardbevegelsens nettsider på <http://www.vineyardusa.org/ministries/missions/faq.htm#5> som bruker uttrykket LCBM (Local Church based mission). Det sies blant annet følgende: "For LCBM to be really effective it must be relational, hands-on, and sacrificial. Additionally, pastors and leaders will need to introduce a new paradigm for international ministry. Financing and sending out missionaries won't be the exclusive method of deployment to the nations; the churches themselves must also become the missionary. Making this shift may require a new allocation of

your mission resources and, while challenging, can be done with sensitivity and integrity”.

7. I *Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid*, betenkning til Kirkemøtet 1999, http://www.kirken.no/miljo/dokumenter/lengsel_km99.pdf, gis det mange gode forslag til hva som bør særprege kirkenes møte med menneskene i vår tid og det sies blant annet at ”Triumfalistisk erobrermissjon har på mange måter karakterisert kristendommens spredning i det 20. århundre, kolonialismens tidsalder. I det 21. århundret vil det særlig spørres etter evnen til å se, tydeliggjøre, påminne, gå sammen med og rekke ut en hånd når det trengs. Medvandrermissjon betyr å stille seg ved siden av, ikke over. Det innebærer bl.a. å gi avkall på makt. Å la samtalen, dialogen tre fram der enetalen rådde. Å gjøre det like viktig å lytte som å tale. Å ta imot,- like mye som å gi. Å la seg påvirke,- like mye som å søke å påvirke.”

8. I "The persecution of christians today. An Introduction and Strategic Analysis" av The Rev. Johan Candelin på World Evangelical Fellowship sine hjemmesider <http://www.worldevangelical.org/persecanalysis.html> sies det mye om det store paradigmeskifte i vår tid som blant annet innebærer at de fleste kristne ikke lenger lever under kristne nasjoners eller kolonimakters beskyttelse og at forfølgelse av kristne er mer omfattende enn noensinne.

Slik går det an å surfe videre på internett og danne seg et inntrykk av hva som ligger i det nye misjonsparadigme. Enten vi søker på internett eller i bøker og forskning, så er det viktig at vi som misjonsledere vet å ”tyde tidens tegn” slik at vi makter å finne vår rolle og vår plass i verdensmisjonens fortsatte tjeneste.

Konsekvenser for misjonsstrategien

19.02.2001 skrev generalsekretær Kjetil Aano i NMS en artikkel i *Norsk Misjonstidende* kalt ”Av alle folk og stammer” der han berører noen av de tilpasninger norske misjonsselskaper må gjøre i forhold til det nye misjonsparadigme. Artikkelen er å finne på <http://www.nms.no/NMS/NMS.nsf/URL/DOMO4U4TSB?OpenDocument>.

Han stiller følgende spørsmål: ”Vi ønsker å bidra til en gjennomtenking av grunnlag, visjoner, verdier og metoder for organisasjonen. Det dreier seg om spørsmål som:

1. Hvordan utøver vi vårt misjonsansvar i dag?
2. Hva vil det si å være en levende misjonsbevegelse ved inngangen til et nytt hundreår?
3. Hvilke konsekvenser har kristendommens vekst i tredjedelsverdenen for vårt arbeid?
4. Hva har vi lært av vår historie, av sammenblandingen mellom vestlig kultur ("norsk standard") og kristendom?
5. Hvilke konsekvenser for vår måte å være en misjonsbevegelse har det at vår del av verden ikke lenger framstår som en entydig kristen verdensdel og at Norge ikke på samme måte som før er et kristent land? "

Kjetil Aano skriver også: "Et paradigmeskifte: Misjon fra alle land. Den andre store endringen vi står overfor, er at vi ikke lenger er alene om å være misjonerende. I dag opplever vi en internasjonalisering og globalisering av misjonen. Misjon er noe vi står sammen med hele Guds globale kirke om. - Dette er også en tydelig utfordring til oss, vår tenking og våre strukturer, våre arbeidsmodeller og vår forkynnelse. I møte med de nye mønstrene som avtegner seg foran oss, må vi være åpne for å spørre oss hva som er vår spesifikke oppgave. Hva er vår særlige gave, vårt talent og vårt kall? "

Kjetil Aanos presentasjon av de spørsmål og utfordringer vi står overfor kan suppleres med flere. Og vi må som misjonsledere kjempe med svarene og finne strategiske løsninger som viderefører misjonskallet i en ny tid.

Misjonskallet står fast i det nye misjonsparadigmes endringsprosess

I *Østen og Vi* skriver Knud Jørgensen en leder om "At drive misjon eller at være mission". Internettreferanse: [http://www. areopagos.dk/html/dialog/osten-vi-blade/ooov3-00/leder3-00.htm](http://www.areopagos.dk/html/dialog/osten-vi-blade/ooov3-00/leder3-00.htm). Han konkluderer med følgende: "Mission handler om begge dele, samtidig og parallelt - om at gå med evangeliet til folkeslagene og om at give evangeliet videre i vor lokale sammenheng. En ensidig fokusering på mission til folkeslagene kan resultere i et manglende syn for enkeltmennesker i nærmiljø og nabolag. En ensidig optagethed med nærmiljøet kan føre til et manglende syn for folkeslagene og tværkulturel mission. I en ny missionsvirkelighet må disse to gå hånd i hånd. Men det kan de kun, dersom vi i Vesten finder tilbake til kilderne og til, hvad det vil sige at være sendt til

verden". Han sier her det som blir viktig i en omskiftelig tid. De mange forandringer i det nye misjonsparadigmet kan føre til usikkerhet om hva som skal være vår rolle og i verste fall til et reelt 'moratorium' for misjon fra nord og vest.

Misjonskallet som Jesus ga sine disipler og sin kirke inneholder to linjer. Den ene linjen går til alle mennesker i hele verden (Mk. 16,15; Joh. 20,21; Ap.Gj. 1,8), mens den andre linjen går til alle folkeslag (Matt. 28, 19; Luk. 24,27; Matt. 24,14) Det innebærer at det blir galt dersom vi bare langs den ene linjen til alle mennesker stanser opp hos våre naboer i lokalmiljøet fordi det alltid vil være nok av oppgaver der vi er. Det innebærer også at det blir galt dersom vi langs den andre linjen hopper over lokalmiljøet og sekulariserte nordmenn og ikke-kristne mennesker i store folkehav, på vei til en bortgjemt unådd folkegruppe ved verdens ende.

Misjonskallet innebærer slik som Lausannebevegelsens Manila-manifest uttrykte det "Et kall til hele kirken til å bringe hele evangeliet til hele verden." Jeg er sikker på at norske misjonsorganisasjoner vil være i stand til å endre sin virksomhet i forhold til dette kallet og finne sin rolle i en ny tid med et nytt misjonsparadigme, men det kreves mye nytenkning og tilpasning slik at ikke misjon forstått som misjonsselskaper eller misjonerende menigheter blir marginalisert.

Hans Thore Lovaas, f. 1945. Fjellhaug misjonsskole 1969. Ordinert til prest i Den norske kirke 1970. Misjonær for DnS i Bangladesh 1970-82. Rektor ved Gå Ut-senteret 1983-89. Personalkonsulent, misjonssekretær og generalsekretær i DnS 1989-99. Spesialrådgiver i Normisjon 2001-.

The new mission paradigm and its consequences for mission strategies

The author is exploring the widespread popular use of the term *the new Mission paradigm* in church and mission circles all over the world. This is done through a search on the internet finding that the term is used in connection with the shift of mission initiatives from north/west to south and east, in connection with the shift from mission agencies to missional church, from sending of missionaries to tentmaking missions, from evangelistic emphasis to holistic missions and so forth. The author is also suggesting what this paradigm shift means to the development of mission strategies by the 21st century mission agencies.